

Høyring om framlegg til rettskrivingsendringar, 2023

Vi viser til høyringsnotatet frå Språkrådet med framlegg til rettskrivingsendringar for bokmål og nynorsk, med svarfrist 24. april 2023.

Noregs Mållag vel i denne omgangen ikkje å kommentera anna enn framlegget om å ta inn *sjåast* som presensform (ved sida av *sest*) av verbet *å sjåast*. Kommentaren vår til dette endringsframlegget kjem likevel inn på prinsipielle sider ved normeringa av nynorsk.

På side 3 i høyringsnotatet viser Språkrådet sjølv til dei «overordna føringane» for normering av nynorsk og bokmål, slik dei er formulerte i Prop. 108 L (2019–2020) punkt 4.2.1, dvs. i meldingsdelen av språklovproposisjonen. Som det går fram av sitatet, er *sjølvstende og stabilitet* dei to hovudprinsippa, og det skal vera ein viss terskel for å justera rettskrivinga, nemleg at *faktisk språkbruk eller sterke systemomsyn tilseier det*. I Språkrådets retningslinjer for normering er det i punkt 7.2 (og 6.2) stadfesta at Språkrådet sjølv òg ser på sjølvstendeprinsippet og stabilitetsprinsippet som dei overordna prinsippa, altså dei som veg tyngst.

Om ein ser ei innføring av presensforma *sjåast* i lys av desse to hovudprinsippa, er det opplagt at stabilitetsprinsippet talar mot å gjera ei slik endring. Det kan vera ulike syn på korleis ei slik endring er å sjå i lys av sjølvstendeprinsippet. Noregs Mållag vil her visa til at innføring av ei presensform av sjølvstendige st-verb som er identisk med infinitivsforma, klart kan sjåast [sic!] som ei bokmålstilnærming, jf. *å se(e)s – (vi) se(e)s*, *å finnes – (det) finnes*. Ein kan innvenda mot dette at presensforma *(vi) sjåast* i form er ulik bokmål, men ein slik synsmåte vil byggja på ei overflatisk forståing av eit sjølvstendeprinsipp.

I grunngjevinga på side 8 i høyringsnotatet viser Språkrådet til at nye former kan takast inn i rettskrivinga på grunnlag av *bruksprinsippet* dersom dei er «mykje brukte i skrift og vil gjera norma lettare å bruka». Å innføra presensforma *sjåast* kan isolert sett føra til færre formelle skrivefeil, men det vil gjera systemet attom norma for sjølvstendige st-verb i nynorsk meir komplisert enn i dag, i og med at det vil svekkja «byggjeklossprinsippet» om at formene i presens, preteritum og perfektum partistikk byggjer direkte på dei tilsvarande formene av det underliggjande verbet.

Vi meiner vidare at det er ein mangel ved høyringsframlegget at tilhøvet mellom *vi sjåast* som helsingsfrase og den engelske tilsvarande frasen *see you* ikkje er drøfta. Det er heller ikkje sagt noko om kor stor del av bruksdøma av *sjåast* i presens som er ein del av dette faste uttrykket. Vi meiner det er uheldig dersom eitt fast uttrykk skal vega altfor tungt når ein skal ta stilling til om eit verb i alle samanhengar skal få ei bøying som vik av frå hovudregelen i nynorsk.

Noregs Mållag meiner samla sett det er gode grunnar til ikkje å få vidare med framlegget om å ta inn *sjåast* som presensform, ettersom omsynet til stabilitet og sjølvstende, dei to viktigaste normeringsprinsippa, etter vårt syn ikkje talar for det.